

Program för den nationella minoriteten sverigefinnar och nationella minoritetsspråket finska

Innehållsförteckning

Sveriges minoritetslagstiftning	3
--	----------

Malmö stads styrdokument för arbetet med nationella minoriteter och minoritetsspråk	4
--	----------

Nio inriktningsmål för programmet.....	5
---	----------

1. Den nationella minoriteten sverigefinnar ska informeras om sina rättigheter5
2. Malmöbors kunskap om den sverigefinska minoriteten och dess rättigheter ska höjas5
3. Kommunanställdas kunskap om den sverigefinska minoriteten och dess rättigheter enligt lagen ska höjas6
4. Möjligheter för sverigefinska Malmöbor att behålla och utveckla sin kultur ska främjas6
5. Barns och unga möjligheter till utveckling av kulturell identitet ska beaktas6
6. Kommunanställdas och Malmöbors kunskap om de språkliga rättigheterna inom finskt förvaltningsområde ska höjas7
7. Utveckling och användning av finska ska möjliggöras7
8. Tillgång till förskoleverksamhet på finska ska vid efterfrågan möjliggöras8
9. Tillgång till äldreomsorg på finska ska vid efterfrågan möjliggöras8

Om sverigefinnar och finska	9
--	----------

Så arbetar Malmö stad med sverigefinnars rättigheter och finska	9
--	----------

Uppföljning och revidering	9
---	----------

Program för den nationella minoriteten sverigefinnar och nationella minoritetsspråket finska

Detta är programmet för den nationella minoriteten sverigefinnar och nationella minoritetsspråket finska. Syftet med programmet är att förtydliga Malmö stads inriktningar för arbetet med den sverigefinska minoritetens rättigheter och det nationella minoritetsspråket finska utifrån rådande lagstiftning gällande nationella minoriteter och minoritetsspråk.

Inledningsvis presenteras de fem nationella minoriteterna och minoritetsspråken, Sveriges minoritetslagstiftning och Malmö stads styrdokument för nationella minoriteter och minoritetsspråk. Därefter följer nio inriktningsmål för programmet. Sedan följer en beskrivning av den nationella minoriteten sverigefinnar och finska språket samt om hur Malmö stad arbetar utifrån programmet. Programmet avslutas med en genomgång av hur uppföljning och revidering går till.

Sveriges minoritetslagstiftning

Nationella minoriteter är judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar i enlighet med Sveriges åtaganden enligt Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter (SÖ 2000:2) och den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk (SÖ 2000:3). I språklagen (2009:600) anges de nationella minoritetsspråken som jiddisch, romani chib, samiska, finska och meänkieli. Samer är även ett urfolk. Det minoritetsgrupperna har gemensamt är att de under lång tid befolkat Sverige, att de utgör grupper med uttalad språklig och kulturell tillhörighet samt att de har en vilja att behålla sin identitet. De nationella minoritetsspråken är inte exklusivt kopplade till en specifik nationell minoritet.

Med Europarådets konventioner som bakgrund antog Sverige år 2010 Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (SFS 2009:724). Denna lagstiftning syftar till att bevara och främja de nationella minoritetsspråken, nationella minoriteternas kultur samt stärka deras möjlighet till inflytande. Barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket ska främjas särskilt. Så även barns och ungas möjligheter till inflytande.

I lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk görs hänvisningar till skollagen (2010:800) och socialtjänstlagen (2025:400) om rättigheter för de nationella minoriteterna och minoritetsspråken gällande förskola och äldreomsorg. I skollagen (2010:800) finns även bestämmelser rörande de nationella minoriteterna och undervisning i de nationella minoritetsspråken.

I bibliotekslag (2013:801) anges även att biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och erbjuda litteratur på de nationella minoritetsspråken.

Tre av de nationella minoritetsspråken - samiska, finska och meänkieli - innehar ett förstärkt skydd i lag i så kallade förvaltningsområden. Malmö stad är del av förvaltningsområdet för finska, vilket innebär att Malmöbor har rätt till:

- förskoleverksamhet helt eller till väsentlig del på finska
- äldreomsorg helt eller till väsentlig del på finska
- att använda finska i kontakt med kommunen.

I förordning (2009:1299) om nationella minoriteter och minoritetsspråk finns bestämmelser om årligt statsbidrag till kommuner och regioner som ingår i förvaltningsområdena statsbidraget. Statsbidraget är avsett att användas till de merkostnader som uppkommer med anledning av de rättigheter som enskilda har enligt lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk, och till åtgärder för att stödja användningen av finska, meänkieli och samiska. Varje kommun ska enligt förordningen tillsammans med de nationella minoriteterna kartlägga de behov som finns i kommunen av åtgärder till stöd för användningen av finska, meänkieli respektive samiska.

Malmö stads styrdokument för arbetet med nationella minoriteter och minoritetsspråk

Utifrån minoritetslagstiftningen ska alla kommuner anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete. Arbetet med nationella minoriteter och nationella minoritetsspråk är en del av Malmö stads arbete med mänskliga rättigheter. För arbetet med mänskliga rättigheter har Malmö stad Policy för mänskliga rättigheter – med fokus på barnets rättigheter, jämlikhet och

jämställdhet som utgår ifrån ett rättighetsbaserat arbetssätt. Detta arbetssätt innebär Malmö stad ska ha ett jämlikt bemötande och att de som berörs känner sig delaktiga, men också att kommunikationen är tydlig och enkel att förstå.

I tillägg till policyn för mänskliga rättigheter har Malmö stad en policy för arbetet med att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter (STK-2013-1182), som ska säkerställa att Malmö stad arbetar aktivt med de nationella minoriteternas särskilda rättigheter utifrån rådande lagstiftning. Detta program för sverigefinnar och finska beskriver målsättningar och inriktning för Malmö stads arbete inom området. Programmet har tagits fram av stadskontoret i samråd med finstalande och sverigefinska Malmöbor.

Nio inriktningsmål för programmet

Nedan följer programmets inriktningsmål. Dessa har tagits fram med utgångspunkt i den gällande lagstiftningen om nationella minoriteter och minoritetsspråk.

1. Den nationella minoriteten sverigefinnar ska informeras om sina rättigheter

Malmö stad ska informera om nationella minoriteters rättigheter på Malmö stads hemsida, malmo.se. Malmö stad ska även ha denna information på finska.

För att nå ut till sverigefinska Malmöbor ska Malmö stad även använda sig av stadens kontaktnät med sverigefinska organisationer och Malmöbor samt stadens egna kommunikationskanaler.

Malmö stads ska informera sverigefinska Malmöbor om sina rättigheter i sina verksamheter på ett systematiskt sätt.

2. Malmöbors kunskap om den sverigefinska minoriteten och dess rättigheter ska höjas

Malmö stad ska verka för att informera om och synliggöra den nationella minoriteten sverigefinnar för Malmöbor i de för staden tillgängliga kommunikationskanalerna samt vid olika arrangemang.

3. Kommunanställdas kunskap om den sverigefinska minoriteten och dess rättigheter enligt lagen ska höjas

Malmö stad ska verka för att medarbetarnas kunskaper om den sverigefinska minoriteten och dess rättigheter ska höjas genom utbildningar gällande minoritetslagstiftning, nationella minoriteter, nationella minoritetsspråk och kulturer.

4. Möjligheter för sverigefinska Malmöbor att behålla och utveckla sin kultur ska främjas

Malmö stad ska i samråd med sverigefinska Malmöbor finna sätt att främja möjligheter för den sverigefinska minoriteten att behålla och utveckla sin kultur. Malmö stad ska verka för att synliggöra nationella minoriteter i olika kulturella arrangemang och genom det nå ut till den berörda minoriteten, Malmöbor och kommunanställda. Malmö stads kulturverksamheter är naturliga platser för att synliggöra den sverigefinska kulturen på olika sätt. Verksamheten ska planeras med hänsyn tagen till finsktalande och sverigefinska Malmöbors synpunkter.

Malmö stad uppmärksammar årligen sverigefinnarnas flaggdag den 24 februari samt Finlands självständighetsdag 6 december. Dessa två dagar har i samråd lyfts fram som särskilt viktiga att uppmärksamma.

5. Barns och unga möjligheter till utveckling av kulturell identitet ska beaktas

Malmö stad ska i samråd med barn och unga utveckla hur sverigefinska barn och ungas möjligheter till utveckling av kulturell identitet kan beaktas i stadens verksamheter.

6. Kommunanställdas och Malmöbors kunskap om de språkliga rättigheterna inom finskt förvaltningsområde ska höjas

Malmö stad ska verka för att medarbetarnas kunskaper om de språkliga rättigheterna inom finskt förvaltningsområde ska höjas. Detta kan

exempelvis ske via utbildningar gällande minoritetslagstiftning, nationella minoriteter, nationella minoritetsspråk och kulturer.

Malmö stad ska verka för att informera Malmöbor om de språkliga rättigheterna gällande finska i det finska förvaltningsområdet för att öka kunskapen om detta. Malmö stads ska även informera finstalande och sverigefinska Malmöbor om dessa rättigheter.

Malmö stads ska informera om finskt förvaltningsområde och service på finska i sina verksamheter. Malmö stad ska använda olika kommunikationskanaler för att nå ut med aktuell information gällande finskt förvaltningsområde.

7. Utveckling och användning av finska ska möjliggöras

Malmö stad ska i samråd med finstalande och sverigefinska Malmöbor ta fram former hur utveckling och användning av finska ska möjliggöras. Även barn och unga ska göras delaktiga i samråd om finska.

Malmö stad ska informera vårdnadshavare och barn och unga om rätten till modersmålsundervisning i finska.

Malmö stads kontaktcenter ger möjlighet till service på finska via telefontolk. Malmö stad ska även i övrigt verka för att ge Malmöbor rätt att använda finska i sina skriftliga och muntliga kontakter med Malmö stad. Vid efterfrågan ska Malmö stad verka för att det finns tillgång till personal med kunskaper i finska. En förutsättning för att ovanstående ska kunna genomföras är att Malmö stad har tillgång till personal som både är behörig att ta hand om den enskildes angelägenhet samt behärskar språket.

Malmö stad ska tillsammans med de nationella minoriteterna kartlägga de behov som finns i kommunen av åtgärder till stöd för användningen av finska. Finstalande Malmöbors erfarenheter och behov ska ligga till grund för planeringen, så att insatserna blir relevanta och långsiktigt hållbara.

Malmö stad ska verka för särskilda kultursatsningar med det finska språket är i fokus. Verksamheten ska planeras med hänsyn tagen till finstalande och sverigefinska Malmöbors synpunkter.

8. Tillgång till förskoleverksamhet på finska ska vid efterfrågan möjliggöras

Malmö stad erbjuder finskspråkig undervisning på en eller flera förskolor, samt genomför ytterligare insatser i syfte att stärka sverigefinsk kultur, identitet och språk för de barn som går på andra förskolor i staden. Malmö stad har även som ambition att bedriva uppsökande språkstöd.

9. Tillgång till äldreomsorg på finska ska vid efterfrågan möjliggöras

Malmö stad ska erbjuda den som begär det möjlighet att få hela eller en väsentlig del av den omvårdnad som erbjuds inom ramen för äldreomsorgen av personal som behärskar finska. Hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen erbjuder vård- och omsorgsboenden med finsk inriktning.

Malmö stad ska arbeta för att det ska finnas tillgång till personal med kunskaper i finska där detta behövs i omvårdnaden om äldre personer.

Malmö stad ska informera den som ansöker om insatser inom ramen för äldreomsorgen om möjligheterna att få omvårdnad av personal som behärskar finska. Malmö stad ska inom ramen för äldreomsorg som erbjuds på finska beakta äldre personers behov av att upprätthålla sin kulturella identitet.

Om sverigefinnar och finska

Finsktalande har bott i Sverige sedan 1200-talet. Sverige har en gemensam historia med Finland som började på 1100-talet, då konungariket Sverige bestod av delar på båda sidor Östersjön fram till 1809. Under slutet av 1500-talet flyttade svedjebrukande skogsfinnar med ursprung i det finländska området Savolax till bland annat Norrland, Bergslagen och Värmland, områden som idag kallas för finnbygderna eller finnskogarna.

Personer med finsk bakgrund uppskattas idag till cirka 700 000 personer. Några som identifierar sig som sverigefinnar är inflyttade från Finland, medan andra är födda och uppvuxna i Sverige.

Finska har använts i Sverige så länge som Sverige har funnits och idag beräknar man att 200 000–250 000 sverigefinnar kan finska. Kunskaperna i finska skiftar inom den sverigefinska minoriteten. Det finns personer som

har finska som sitt modersmål eller andraspråk, medan vissa inte pratar eller förstår finska alls. Finska talas även av flera av de nationella minoriteterna och är ej exklusivt för den sverigefinska minoriteten.

Så arbetar Malmö stad med sverigefinnars rättigheter och finska

Samtliga nämnder och förvaltningar i Malmö stad ansvarar för att arbeta med sverigefinnarnas rättigheter och finska med utgångspunkt i nationella minoritetspolicyn och detta program. Det innebär att informera minoritetsgruppen, medarbetare i Malmö stad och övriga Malmöbor om de rättigheter och skyldigheter som lagen medför. Det innebär också att behov av tjänster och service ska identifieras i samråd med finstalande och sverigefinnar. Samråd ska ske genom en strukturerad dialog för att kunna beakta finstalande och sverigefinnars synpunkter och behov i kommunens beslutsfattande. Malmö stad ska särskilt främja barn och ungas möjligheter till inflytande i frågor som berör dem och anpassa samrådsformerna till deras förutsättningar. Stadskontoret ansvarar för att samordna arbetet i staden.

Uppföljning och revidering

Stadskontoret ansvarar för att arbetet med programmet följs upp i samråd med finstalande och sverigefinska Malmöbor.

Översyn av programmet ska ske av kommunstyrelsen i slutet av varje mandatperiod, om revideringsbehov finns. Översyn och eventuell revidering samråds med finstalande och sverigefinska Malmöbor.